

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON ASIAKIRJAT

KAUPUNGINHALLITUKSEN MIETINNÖT N:o 25 — 1981

Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteen harjoittajien yhteistoimintasopimuksen määrittelemän yksityisten liikenteenharjoittajien takuutulon ja korvauserusteiden muuttaminen

Kvsto päätti 14.10.1970 (asia n:o 19, Khn mietintö n:o 4 vuodelta 1970) oikeuttaa liikennelaitoksen tekemään Helsingin kaupungin alueella linja-autoliikennettä harjoittavien yksityisten liikenteenharjoittajien kanssa mietinnön liitteen 8 mukaisen sopimuksen, kuitenkin siten, että sopimuksen 1, 3, 4, 5, 8 ja 9 § hyväksyttiin mietinnön liitteen 11 mukaisina. Kvsto on sen jälkeen 20.6.1973 (asia n:o 28), 19.6.1974 (asia n:o 36), 29.10.1975 (asia n:o 16), 12.5.1976 (asia n:o 17), 8.6.1977 (asia n:o 10), 10.5.1978 (asia n:o 9), 29.8.1979 (asia n:o 5) ja 11.6.1980 (asia n:o 7) muuttanut em. sopimuksen 4 §:n 1 momenttia. Viimeksi mainitun, 1.3.1980 lukien voimaan tulleen muutoksen jälkeen sanotun sopimuksen 4 § kuuluu seuraavasti:

»4 §.

Tulojen tasaus ja maksujen tarkistus.

Mikäli toiminimet eivät tämän sopimuksen piiriin kuuluvista linjoista saa kutakin ajettua linjakilometriä kohti sovittua tuloa, jonka suuruus on laskettu kutakin toiminimeä varten rajoissa 5,19 mk—6,65 mk, maksaa liikennelaitos kaupungin puolesta mainitun sovitun tulon ja todellisuudessa saadun tulon erotuksen kullekin toiminimelle kuukausittain seuraavan kuukauden 15 päivään mennessä. Mainituksi sovituksi tuloksi on vahvistettu:

Suomen Turistiauto Oy:lle	6,65 mk
Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy:lle	5,96 mk
Oy Liikenne Ab:lle	5,55 mk
Saaren Auto Oy:lle	5,19 mk
Sirolan Liikenne Oy:lle	5,50 mk
Metsälän linja Oy:lle	6,08 mk
Tammelundin Liikenne Oy:lle	5,34 mk

Samalla tavoin suorittavat toiminimet maksun liikennelaitokselle, mikäli niiden tämän sopimuksen piiriin kuuluvat linjat ovat tuottaneet enemmän kuin tämän pykälän ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu toiminimelle taattu tulo.

Kaupunginhallitus tarkistaa ensimmäisessä kohdassa tarkoitettut tulorajat vuosittain tammikuun 1 päivästä lukien kustannustasossa tapahtuneita muutoksia vastaavasti, kuitenkin voimassa olevan taloudellisen kehityksen turvaamisesta annetussa laissa tai sitä vastaavassa laissa sallituissa rajoissa.

Maksujen tarkistus perustuu palkka- ja tukkuhintaindeksien painotettuun arvoon. Perusindeksi on sopimuksen allekirjoituskuukauden indeksiarvo ja tarkistusindeksi kunkin vuoden tammikuun indeksiarvo. Palkkakustannusten osuus painotuksessa on 60 % ja tukkuhintojen osuus 40 %.

Yksityiset liikenteenharjoittajat, joiden kanssa sopimus on tehty, ovat Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy, Oy Liikenne Ab, Tammelundin Liikenne Oy, Sirolan Liikenne Oy, Suomen Turistiauto Oy, Saaren Auto Oy ja Metsälän Linja Oy.

Oy Liikenne Ab, Sirolan Liikenne Oy, Saaren Auto Oy ja Metsälän Linja Oy ovat jättäneet Khlle 30.3.1981 päivätyn kirjeen (liite 1), jossa ne pyytävät, että ryhdyttäisiin po. sopimuksen edellyttämiin toimenpiteisiin sovittujen tulorajojen tarkistamiseksi.

Yhtiöt mainitsevat, että Kvston 11.6.1980 tekemän päätöksen mukaisten kilometrikorvausten keskihinta on 5,82 mk/km. Liitteenä 2 olevaan Kansallis-Osake-Pankin yritystutkimusosaston 30.1.1981 antamaan selvitykseen Hel-singin kaupunkiliikenneyhtiöiden kustannusnoususta ajalla syyskuu 1979—syyskuu 1980 viitaten yhtiöt anovat, että liikennöintikorvausta korotettaisiin 1.1.1981 lukien 16,7 %:lla eli keskihinnasta laskettuna 97 penniä kilometriltä. Yhtiöt mainitsevat, että valmisteltaessa liikennelaitoksen kanssa uutta yhteistoimintasopimusta todettiin vuoden 1980 kustannusnousuksi juuri 16,7 %.

Tammelundin Liikenne Oy on lähettänyt Khlle 30.6.1981 päivätyn kirjeen (liite 3), jossa yhtiö viittaa yhteistoimintasopimukseen, ja pyytää niin ikään 16,7 %:n korotusta kilometrikorvaukseen 1.1.1981 lukien.

Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy ja Suomen Turistiauto Oy ovat puolestaan jättäneet Khlle 10.4.1981 päivätyn kirjeen (liite 4), jossa myös ne pyytävät

ryhdyttäväksi yhteistoimintasopimuksen edellyttämiin toimenpiteisiin kilometrikorvauksen tarkistamiseksi 1.1.1981 lukien 15,6 %:lla. Yhtiöt viittaavat anomukseensa liitettyyn taloudelliseen selvitykseen (liite 4a), jonka mukaan kokonaiskustannusten nousu ajalta syyskuu 1979—syyskuu 1980 on 15,6 %. Samalla yhtiöt pyytävät ottamaan huomioon syksyn 1980 liikennetilanteen mukaiset linjojen rasittavuuskertoimet.

Liikennelaitoksen lautakunta toteaa (18.8.1981, liite 5), että korotusanomukset vaihtelevat 15,6—16,7 %:n välillä. Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy:n ja Suomen Turistiauto Oy:n (15,6 %) osalta perusteena on yritysten omien kustannusten nousu ja muiden yhtiöiden korotusanomus perustuu KOP:n yritystutkimusosaston lausuntoon. Tarkastelutapa, millä yksityisten kustannusnousut on todettu, perustuu eri kustannustekijöiden yksikköhintojen muutoksiin ja näin ollen tuottavuuden nousu tulee kokonaisuudessaan yksityisten liikenteenharjoittajien hyväksi. Vertailtaessa näitä kustannusnoussia esimerkiksi todellisiin menojen kasvuihin, voidaan todeta, että useissa tapauksissa todellisten menojen nousu on ollut huomattavastikin vähäisempää kuin anottut kustannusnousut. Liikennelaitoksen oman autoliikenteen menot ovat kasvaneet noin 11 %. Kun yksityisten liikenteenharjoittajien osalta ei ole tapahtunut mitään merkittävää erillistä kustannusnousua ja kun yleisesti voidaan odottaa vuosittain noin 1—2 %:n tuottavuuden nousua, katsoo liikennelaitos, että kilometrikorvauksia tulisi korottaa 1.1.1981 lukien ns. YLH-indeksiin eli voimassa olevan sopimuksen mukaisen laskutavan mukaisesti, mikä on 14 %.

Vuosittain tarkistetaan liikenteenharjoittajien rasittavuuskertoimet. Koska Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy on kesäkuussa 1981 sulautettu Suomen Turistiauto Oy:öön ja sillä ei enää ole toimintaa, on yhtiölle laskettu uusi punnittu rasittavuuskerroin. Rasittavuuskertoimet vuodelle 1981 ovat seuraavat (suluisa vuoden 1980 rasittavuuskertoimet):

Suomen Turistiauto Oy	1,06873 (STA 1,1334, HML 1,01605)
Oy Liikenne Ab	0,94399 (0,94598)
Metsälän Linja Oy	1,08343 (1,09165)
Saaren Auto Oy	0,93147 (0,92579)
Sirolan Liikenne Oy	0,99804 (0,98837)
Tammelundin Liikenne Oy	0,95697 (0,95956)

Uusia rasittavuuskertoimia käyttäen ja lisäämällä 14 %:n suuruinen korotus nykyiseen kilometrikorvaukseen, ovat kilometrikorvaukset vuodelle 1981 seuraavat:

Suomen Turistiauto Oy	7,15 mk
Oy Liikenne Ab	6,31 mk

Metsälän Linja Oy	6,87 mk
Saaren Auto Oy	5,87 mk
Sirolan Liikenne Oy	6,33 mk
Tammelundin Liikenne Oy	6,07 mk

Lautakunta esittää, että yksityisille linja-autoliikenteenharjoittajille maksettavaa korvausta tarkistettaisiin 1.1.1981 lukien muuttamalla Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien välisen yhteistoimintasopimuksen 4 §:n 1 momentti päätösehdotuksen mukaiseksi.

Päätös tehtiin äänestyksen jälkeen 5 äänellä 4 ääntä vastaan jäsen Kantosen ehdottaessa jäsen Liljan kannattamana, että lautakunnan olisi tullut esittää yksityisille linja-autoliikenteenharjoittajille maksettavan korvauksen korottamista 1.1.1981 alkaen 8 %:lla. Vähemmistöön kuuluivat jäsenet Kantonen, Koskinen, Lilja ja Sovala.

Varapuheenjohtaja Moring teki toimitusjohtajan ehdotuksesta vain siten poikkeavan ehdotuksen, että korotus tulisi voimaan 1.3.1981. Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Khs toteaa, että Kvsto päätti 14.10.1981 (asia n:o 4) oikeuttaa liikennelaitoksen tekemään kaupungin puolesta Khn mietinnön n:o 21 vuodelta 1981 liitteen 1 mukaisen sopimuksen Oy Liikenne Ab:n, Metsälän Linja Oy:n, Saaren Auto Oy:n, Sirolan Liikenne Oy:n ja Tammelundin Liikenne Oy:n kanssa sekä liitteen 3 mukaisen sopimuksen Suomen Turistiauto Oy:n kanssa linjaliikenteen hoitamisesta kaupungin alueella, kuitenkin niin, että vuoden 1981 korvaukset yksityisille liikenteenharjoittajille vahvistetaan tähän asti sovellettua menettelytapaa noudattaen muuttamalla voimassa olevan, Kvston 14.10.1970 hyväksymän ja 11.6.1980 viimeksi muuttaman sopimuksen 4 §:n 1 momenttia.

Khs toteaa edelleen, että korotuksen suuruus on periaatteessa sama riippumatta siitä, kumpaa sopimusta sovelletaan. Ns. vanhaa sopimusta sovellettaessa korotus perustuu ja on perustunut Kansallis-Osake-Pankin yritystutkimusosaston lausuntoon, joka on sisältänyt samat kustannuselementit kuin uuden sopimuksen laskentakaavakin. Merkittävin ero uuden ja vanhan sopimuksen välillä on tarkasteluajankohta. Kun vanhassa sopimuksessa tarkastellaan kustannusnousuja taannehtivasti välillä syyskuu—syyskuu on uudessa sopimuksessa tarkasteluajankohtana maksamisvuoden kustannustasoennuste kahden edellisen vuoden kustannustasoon verrattuna. Näin ollen perustuu uuden sopimuksen mukainen korotus tuoreimpiin tietoihin.

Todettakoon vielä, että keväällä 1981 suoritettiin koelaskenta Oy Liikenne Ab:n kustannusnousuista vuodelle 1981. Tällöin päädyttiin 15,7 %:n nousuun.

Khs yhtyy liikennelaitoksen lautakunnan esitykseen kilometrikorvausten korottamisesta 1.1.1981 alkaen 14 %:lla.

Khn vähemmistön (Helin, Koivisto, Kuivala, Mannila, Norrmén, Vanninen ja Vasama) mielestä Khn olisi tullut esittää kilometrikorvausten korottamista 8 %:lla.

Khn saman vähemmistön mielestä vahvistettavat korvaukset olisi tullut esittää maksettaviksi 1.3.1981 lukien.

Edellä olevan perusteella Khs esittää, että Kvsto päättäisi

soveltaen Kvston 14.10.1970 hyväksymän sekä 20.6.1973, 19.6.1974, 29.10.1975, 12.5.1976, 8.6.1977, 10.5.1978, 29.8.1979 ja 11.6.1980 muuttaman Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien yhteistoimintasopimusta korvausten maksamisen osalta muuttaa sanotun sopimuksen 4 §:n 1 momentin seuraavaksi:

Mikäli toiminimet eivät tämän sopimuksen piiriin kuuluvista linjoista saa kutakin ajettua linjakilometriä kohti sovittua tuloa, jonka suuruus on laskettu kutakin toiminimeä varten rajoissa 5,87—7,15 mk, maksaa liikennelaitos kaupungin puolesta mainitun sovittun tulon ja todellisuudessa saadun tulon erotuksen kullekin toiminimelle kuukausittain seuraavan kuukauden 15 päivään mennessä. Mainituksi sovituksi tuloksi on vahvistettu:

<i>Suomen Turistiauto Oy:lle</i>	<i>7,15 mk</i>
<i>Oy Liikenne Ab:lle</i>	<i>6,31 mk</i>
<i>Metsälän Linja Oy:lle</i>	<i>6,87 mk</i>
<i>Saaren Auto Oy:lle</i>	<i>5,87 mk</i>
<i>Sirolan Liikenne Oy:lle</i>	<i>6,33 mk</i>
<i>Tammelundin Liikenne Oy:lle</i>	<i>6,07 mk</i>

Samalla Kvsto päättänee, että edellä vahvistetut korvaukset suoritetaan 1.1.1981 lukien.

Helsingissä 19.10.1981

Vakuudeksi:

Pentti Mäkelä

Helsingin kaupunginhallitukselle

Asia: Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien välisen yhteistoimintasopimuksen edellyttämä takuutulon tarkistus.

Allekirjoittaneet toiminimet anovat täten kunnioittavasti, että kaupunginhallitus ryhtyisi mainitun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti toimiin sopimuksen määrittelmän takuutulon korottamiseksi.

Nykyinen sopimus on kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti voimassa 30.6.1981 saakka. Koska uudesta sopimuksesta ei vielä ole tehty päätöstä, niin pyydämme, että takuutulo tarkistettaisiin tällä hetkellä voimassa olevan sopimuksen puitteissa.

Kaupunginvaltuusto on 11.6.1980 päättänyt, että toiminimille maksettava korvaus on rajoissa 5,19—6,65 mk linjakilometriltä keskihinnan ollessa 5,82 mk/km. Sopimuksen mukaan linjakilometrikorvausta tarkistetaan vuosittain tammikuun 1 päivästä lukien kustannustasossa tapahtuneita muutoksia vastaavasti. Liitämme oheen Kansallis-Osake-Pankin yritystutkimusosaston 30.1.1981 antaman selvityksen Helsingin kaupunkiliikenneyhtiöiden kustannusnoususta ajalla syyskuu 1979—syyskuu 1980 ja esitämme, että allekirjoittaneiden toiminimien liikennöintikorvausta korotettaisiin 1.1.1981 lukien 16,7 %:lla eli keskihinnasta 5,82 mk laskettuna 97 pennillä kilometriltä. Todettakoon, että HKL:n ja YLH:n edustajien valmistellessa uuden sopimuksen mukaisia korvauksia on vuoden 1980 kustannusnousu todettu olevan sama eli 16,7 %.

Edelleen esitämme, että anomuksemme käsiteltäisiin kiireellisenä ja että korotettu korvaus maksettaisiin taannehtivasti vuoden 1981 alusta lukien.

Helsingissä, 30 päivänä maaliskuuta 1981

Oy Liikenne Ab

Risto Palonen
toimitusjohtaja

Saaren Auto Oy

Sakari Syväoja
toimitusjohtaja

Metsälän Linja Oy

Veikko Silventoinen
toimitusjohtaja

Sirolan Liikenne Oy

Helvi Tammisalo
toimitusjohtaja

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
Yritystutkimusosasto
B. Lindblom
30. 1. 1981

**Selvitys Helsingin kaupunkiliikenneyhtiöiden
kustannusnoususta ajalla
syyskuu 1979—syyskuu 1980**

Yhteenveto

Selvityksessä on tarkasteltu kustannuskehitystä indeksiluonteisesti, yhteistariffiliikenteessä olevien, linja-autoliikennettä harjoittavien yrittäjien osalta. Poikkeuksena edellisten vuosien selvityksiin eivät Suomen Turistiauto Oy:n ja Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy:n luvut ole mukana. Kustannusnoususelvitys koskee ajanjaksoa syyskuu 1979—syyskuu 1980.

Kustannusnousuksi on saatu tarkastelun kohteena olevalla aikavälillä 16,7 %.

1. Selvityksen tarkoitus

Tarkoituksena on selvittää Helsingin kaupungin Liikennelaitoksen kanssa yhteistariffiliikenteessä olevien linja-autoliikennettä harjoittavien yhtiöiden eli Helsingin kaupunkiliikennemyhtiöiden kustannuskehitystä. Nämä yhtiöt ovat Suomen Turistiauto Oy, Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy, Oy Liikenne Ab, Saaren Auto Oy, Metsälän Linja Oy, Sirolan Liikenne Oy ja Tammelundin Liikenne Oy. Tarkastelussa on toimeksiannon mukaisesti pyritty selvittämään kustannusten nousua aikavälillä syyskuu 1978—syyskuu 1979.

Selvityksiä on samoin perustein laadittu aikaisemmin 8 kertaa (Erkki E. Nurmi 3.1.73, 16.10.73, 15.10.75, 22.10.76, 13.10.77, Ilkka Nisonen 14.10.74, 23.10.79 ja Börje Lindblom 26.10.78). Näissä selvityksissä käytetty esitystapa antaa erään kustannuskehitystä kuvaavan indeksin.

Tehdyt laskelmat pohjautuvat puhtaasti yhteistariffiliikenteessä olevien yritysten tilinpäätöstietoihin, yrityksiltä saatuihin lisäselvityksiin ja osaksi sivullistahoilta hankittuihin tietoihin, joiden lähteet on mainittu. Laadituissa selvityksissä, kuten tässäkin, on oletettu liikenteenharjoittajien virallisten tuloslaskelmien kulurakenteen vastaavan kustannusrakennetta.

Poikkeuksena aikaisempien vuosien käytäntöön on se, että Suomen Turistiauto Oy ja Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy eivät enää halunneet osallistua omine tietoineen tähän selvitykseen.

2. Liikenteen kustannusrakenne

Liikenteen kustannusrakennetta kuvaavat tiedot on määritelty vanhaa kaikissa aikaisemmissa selvityksissä noudatettua käytäntöä seuraten. Poikkeuksena edelliseen on tässä selvityksessä mukana vain Oy Liikenne Ab, Saaren Auto Oy, Metsälän Linja Oy, Sirolan Liikenne Oy ja Tammelundin Liikenne Oy. Tältä pohjalta on laadittu seuraava kustannusrakenne vuosilta 1978 ja 1979.

	1978	1979
Palkat + sos.kust.	49,2 %	52,7 %
Kalustokustannus (poistot)	15,3 %	17,5 %
Korot	1,9 %	1,8 %
Polttoaineet	11,9 %	9,3 %
Renkaat	1,7 %	2,0 %
Varaosat + huolto	7,1 %	6,3 %
Vakuutukset	3,6 %	3,8 %
Muut kust.	9,3 %	6,6 %
	100,0 %	100,0 %

Kustannusrakenteen mahdolliset pienet epätarkkuudet ja vuodelta 1978 peräisin olevat tiedot eivät vaikuta oleellisesti lopputulokseen.

Suomen Turistiauto Oy:n ja Helsinki—Maaseutu-Liikenne Oy:n kustannusrakente oli vuoden 1978 koko Hejuli-liikennöitsijöiden kustannusrakenteesta 40 %. Vuoden 1978 kustannusrakenteen %-jakautuma kaikkien Hejuli-liikennöitsijöiden osalta oli seuraava:

Palkat + sos.kust	52,8 %
Kalustokustannus (poistot)	13,4 %
Korot	3,1 %
Polttoaineet	11,6 %
Renkaat	1,5 %
Varaosat + huolto	6,6 %
Vakuutukset	3,6 %
Muut kust.	7,4 %
	<u>100,0 %</u>

Tutkijalla on ollut käytettävissään kaikkien tähän selvitykseen osallistuvien yhtiöiden tilinpäätöstiedot vuodelta 1979. Kustannusrakennetarkastelussa on niitä kaikkia käytetty. Merkittävimmän yrityksen Oy Liikenne Ab:n kulut ovat n. 79 % kaikkien tässä tutkimuksessa mukana olevien yhtiöiden yhteenlasketuista kuluista, joten varsinaisessa kustannusnousutarkastelussa rajoitutaan palkkojen ja vakuutusten osalta tarkastelemaan ainoastaan Oy Liikenne Ab:n osuutta.

3. Kustannusten nousu aikavälillä syyskuu 1978—syyskuu 1979

Kustannusten nousua on pyritty tarkastelemaan samalta pohjalta kuin aikaisemmin tehdyissä tutkimuksissa.

3.1. Palkat ja sosiaalikulut

Palkkakustannuksissa on tapahtunut eri yhtiöissä erilaisia muutoksia.

Oy Liikenne Ab

	Kuljettajat		Korjaamo		Toimihenkilöt	
	1979	1980	1979	1980	1979	1980
Palkat	20,51	22,70	15,71	18,64	2 832	3 034
Vuosiloma	2,05	2,27	1,26	1,86	227	303
Lomaltapaluu- raha	1,03	1,14	0,63	0,93	114	151
Lipunmyyntip.	0,47	0,37				
Sotu	1,77	2,03	1,30	1,63	234	266
TEL	2,82	3,54	2,06	2,85	292	464
Tapat. + tyött. + ryhmähenkivak.	0,48	0,53	0,35	0,43	58	70
Arkipyhät	0,36	0,40	0,26	0,32		
Yhteensä	29,49	33,08	21,57	26,66	3 841	4 288
Nousu		14,62 %		23,59 %		11,64 %
Painokerroin		0,68		0,15		0,17
	15,46					

Painottamalla v. 1979 maksettujen eri palkansaajaryhmien palkkojen summilla saadaan keskimääräiseksi nousuprosentiksi 15,5 %.

3.2. Kalustokustannus

Vertailun jatkuvuuden turvaamiseksi on kalustokustannusten kehitystä kuvaamaan otettu sama linja-auto samalla korilla kuin edellisenäkin vuonna. Oy Wiima Ab:n antamien tietojen mukaan tällainen Oy Liikenne Ab:n käyttämä linja-auto maksoi syyskuussa 1979 427 500 mk. Vastaavan auton hinta syyskuussa 1980 oli 481 000 mk. Autojen hintojen nousu oli siis 12,5 %.

3.3. Korot

Korkokanta ei tarkastelujakson aikana yleisesti muuttunut. Toimintaan sitoutuneen pääoman määrä kasvaa normaalisti kalustokustannusten nousua vastaavasti. Korkokustannusten nousuksi tulisi täten 12,5 %.

Vuosien 1978 ja 1979 tuloslaskelmien perusteella ovat todelliset korkokulut laskeutuneet 2,9 %:lla. Tutkijan mielestä on oikeampaa käyttää viimeainittua lukua.

3.4. Polttoainekustannukset

Polttoaineen valmisteveroa palautetaan oletetun keskikulutuksen 30,5 l/100 km mukaan. Käytännössä Hejuli-liikenteessä olevan linja-autokaluston polttoainekulutus on kaupunkiliikenteessä tätä suurempi. Tarkemman tiedon puutteessa on tässä yhteydessä kulutukseksi oletettu 40 l/100 km, mikä vastaa Oy Volvo-Auto Ab:stä saatua tietoa. Oy Liikenne Ab:n ilmoituksen mukainen todellinen keskikulutus on n. 45 l/100.

Dieselöljy syyskuu 1979	150,000 p/l	
./ valmiste- veron palautus		
$30,5/40 \times 55,61$ p/l	42,40 p/l	107,70 p/l
Dieselöljy syyskuu 1980	202,80 p/l	
./ valmiste- veron palautus		
$30,5/40 \times 63,50$ p/l	48,42 p/l	154,38 p/l

Polttoainekulut ovat tämän mukaan nousseet 43,3 %.

3.5. Rengaskustannukset

Vertailurenkaana on ollut Nokian N10 11.00-20 14 ply. Kaluston kantavuuden lisääntyttyä ei käytetyssä vertailukalustossa enää voida käyttää tätä rengasta vaan N10 11.00-20 16 ply. Käytännössä renkaan hintakehitys on ollut siis seuraava:

	Syyskuu 1979	Syyskuu 1980
Nokia N10 11-20 14 ply	1 200	—
” ” 16 ply	—	1 690
Sisärengas	140	163
Pinnoitus	355	456

Esitetyin lähtötiedoin saadaan rengaskustannusten nousuksi 32,7 %.

16-kankaisten renkaan hinta on tarkastelukaudella noussut 1 350 mk:sta

1 690 mk:aan. Tältä pohjalta laskettuna ovat rengaskustannukset nousseet 24,6 %. Kokonaiskustannusnousua laskettaessa käytetään tätä lukua.

Tiedot on saatu Oy Nokia Ab:ltä ja Oy A. Ihalaiselta.

3.6. Varaosat

Tarkasteltavien kolmen suurimman liikennettä harjoittavan yhtiön linja-autokaluusto on Volvo valtaista (95 %). Oy Volvo-Auto Ab:n ilmoituksen mukaan Volvojen varaosat ovat kallistuneet 10,0 %.

3.7. Vakuutusmaksut

Liikennevakuutuksen maksuluokat ja niiden maksut (0-bonus) ovat seuraavat:

Maksuluokka	Vuosi 1979		Vuosi 1980	
	Maksu	Auto-jakautuma	Maksu	Auto-jakautuma
— 39 paikkaa	5 777	2	5 777	3 %
39—42 ”	6 206	0	6 206	— %
43—46 ”	6 635	4	6 635	2 %
47—50 ”	7 064	11	7 064	11 %
51—54 ”	7 493	5	7 493	3 %
55—58 ”	7 922	8	7 922	12 %
59—62 ”	8 351	10	8 351	3 %
63—66 ”	8 780	28	8 780	35 %
66— ”	9 209	32	9 209	31 %
		100		100
Keskim. liikennev. maksu	8 407		8 437	
Nousu %		0,4 %		

Kasko- sekä palo- ja murtovakuutuksien maksut perustuvat auton arvoon. Maksut sinänsä ovat säilyneet ennallaan, mutta autojen hintojen nousu (428 tmk—481 tmk) nostaa näiden maksujen tasoa.

— palo- ja murtovakuutusmaksu	1 257 — 1 421
— kaskovakuutusmaksu	5 789 — 6 738
	7 046 — 8 159

Nousu % 15,8 %

Pakollisten ja vapaaehtoisten vakuutusten kokonaismaksut painottuvat

	Pakolliset	Vapaaehtoiset
Oy Liikenne Ab	75,0	25,0

Vakuutusmaksujen laskennalliseksi nousuprosentiksi saadaan 4,3 %. Vakuutusmaksuja koskevat tiedot on saatu Vakuutus Oy Pohjolasta.

3.8. Muut kustannukset

Muiden kustannusten on oletettu seuraavan yleistä hintatasoa kehitystä. Tukkuhintaindeksi on noussut välillä syyskuu -79—syyskuu -80 813:sta 947:ään eli 16,5 %.

4. Kustannusnousu

	Painoarvo	Nousu
Palkat + sos.kust.	.527	15,5 %
Kalustokustannus (poistot)	.175	12,5 %
Korot	.018	—2,9 %
Polttoaineet	.093	43,3 %
Renkaat	.020	24,6 %
Varaosat + huolto	.063	10,0 %
Vakuutukset	.038	4,3 %
Muut kustannukset	.066	16,5 %
	1.000	16,7 %

Kokonaiskustannusten nousu ajalta syyskuu 1979—syyskuu 1980 on 16,7 %.

*TAMMELUNDIN LIIKENNE OY**Helsingin kaupunginhallitukselle*

Asia: Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien välisen yhteistoimintasopimuksen edellyttämän takuutulon tarkistus.

Allekirjoittanut toiminimi anoo täten kunnioittavasti, että kaupunginhallitus ryhtyisi mainitun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti toimiin sopimuksen määrittelemän takuutulon korottamiseksi. Nykyinen sopimus on kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti voimassa 30.6.1981 saakka. Koska uudesta sopimuksesta ei vielä ole tehty päätöstä, niin pyydämme, että takuutulo tarkistettaisiin tällä hetkellä voimassa olevan sopimuksen puitteissa.

Kaupunginvaltuusto on 11.6.1980 päättänyt, että toiminimille maksettava korvaus on rajoissa 5,19—6,65 mk linjakilometrilta keskihinnan ollessa 5,82 mk/km. Sopimuksen mukaan linjakilometrikorvausta tarkistetaan vuosittain tammikuun 1. päivästä lukien kustannustasossa tapahtuneita muutoksia vastaavasti. Esitämme, että allekirjoittaneen toiminimen liikennöintikorvausta korotettaisiin 1.1.1981 lukien 16,7 % eli keskihinnasta 5,82 mk laskettuna 97 pennillä kilometriltä.

Edelleen esitämme, että anomuksemme käsiteltäisiin kiireellisenä ja että korotettu korvaus maksettaisiin taannehtivasti vuoden 1981 alusta lukien.

Helsingissä, 30 päivänä kesäkuuta 1981

Tammelundin Liikenne Oy

Lars Elers
toimitusjohtaja

HELSINKI—MAASEUTU-LIIKENNE OY
SUOMEN TURISTIAUTO OY
10. 4. 1981

Helsingin kaupunginhallitus

Asia: Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien yhteistoimintasopimuksen 4 §:n tarkistaminen

Kaupunginvaltuusto päätti 17.12.1980 (asia no 6) oikeuttaa liikennelaitoksen sopimaan kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien kanssa irtisanotun, 31.12.1980 päättyväksi tarkoitetun yhteistoimintasopimuksen soveltamisesta siihen saakka, kunnes uusi sopimus astuu voimaan, kuitenkin kauintaan 30.6.1981 saakka.

Koska kaupunginvaltuusto ei ole vielä hyväksynyt uutta yhteistyösopimusta, esitämme kunnioittaen, että kaupunginhallitus ryhtyisi toimenpiteisiin tällä hetkellä sovellettavan yhteistoimintasopimuksen 4 §:n muuttamiseksi siten, että kilometritakuituloa tarkistettaisiin 1.1.1981 lukien 15,6 %:lla.

Samalla pyydämme huomioimaan syksyn 1980 liikennetilanteen mukaiset linjojen rasittavuuskertoimet yksityisten liikenteenharjoittajien linjoilla.

HELSINKI—MAASEUTU-LIIKENNE OY
SUOMEN TURISTIAUTO OY

Martti Lund
Toimitusjohtaja

HELSINKI—MAASEUTU-LIIKENNE OY
SUOMEN TURISTIAUTO OY

**HML/STA:n KUSTANNUSNOUSUT AIKAVÄLILLÄ SYYSKUU 1979—
 SYYSKUU 1980**

1. Kustannusrakenne Hejuli-liikenteessä

Palkat, sos.kulut	57,5 %
Kalustokulut	12,9 %
Korot	5,0 %
Polttoaineet	9,6 %
Renkaat	0,9 %
Varaosat	6,4 %
Vakuutukset	3,4 %
Muut kustannukset	4,3 %
	100,0 %

2. Kustannusnousut

2.1. Palkat ja sos.kustannukset

	Kuljettajat		Korjaamo		Toimihenkilöt	
	1979	1980	1979	1980	1979	1980
Palkat	20,25	22,80	20,43	22,21	3.466	3.754
Lipunmyyntipalkkio	0,48	0,43	—	—	—	—
Vuosilomat	2,28	2,69	2,04	2,22	416	450
Lomarahat	1,14	1,35	1,02	1,11	208	225
Sotu 7,14 7,4 %	1,72	2,02	1,68	1,89	292	328
TEL 11,7 13,3 %	2,83	3,63	2,75	3,40	479	589
Tapat. + työttöm. + ryhmähenkivak.	0,48	0,55	0,47	0,51	82	89
Arkipyhät	0,36	0,41				
	29,54	33,88	28,39	31,34	4.943	5.435
Nousu	14,69 %		10,39 %		9,95 %	
Painokerroin	0,756		0,130		0,114	
Kokonaisnousu			13,6 %			

2.2. Kalustokustannus

Autojen hinnat ovat nousseet seuraavasti:

	nousu %	paino	kokon.nousu
Volvo B-58	11,02	0,722	7,96
Volvo B-59	2,42	0,202	0,49
Sisu Bt-69	6,68	0,076	0,51
			8,96 %

Nousu 9 %.

2.3. Korkokustannukset

Yhtiöitten maksamat korot olivat:

1.10.1978—30.9.1979	2.845.000 mk
1.10.1979—30.9.1980	3.361.000 "

Korkokustannukset ovat nousseet 18,1 %.

2.4. Polttoainekustannukset

1979 syyskuu

Kulutus	50	l/100 km	×	140,90	p/l	=	70,45	mk/100 km
./ veronpalautus	30,5	l/100 km	×	55,61	p/l	=	16,96	" " "

Polttoainekustannus syysk. 1979	53,49	mk/100 km
---------------------------------	-------	-----------

1980 syyskuu

Kulutus	50	l/100 km	×	189,80	p/l	=	94,90	mk/100 km
./ veronpalautus	30,5	l/100 km	×	63,61	p/l	=	19,37	" " "

Polttoainekustannukset syysk. 1980	75,53	mk/100 km
------------------------------------	-------	-----------

Nousu 41,2 %.

2.5. Rengaskustannukset

Uusien renkaiden ja pinnoitusten hinnat ovat nousseet seuraavasti:

	nousu %	paino	kokon.nousu
pinnoitus	27,8	0,650	18,07
uudet	17,8	0,350	6,23
			24,30 %

Nousu 24,3 %.

2.6. Varasosakustannukset

	nousu %	paino	kokon.nousu
Alusta	9,66	0,700	6,76
Kori	11,00	0,250	2,75
Tarvikkeet	11,50	0,050	0,58
			10,09 %
Nousu 10,1 %.			

2.7. Vakuutusmaksut

	nousu %	paino	kokon.nousu
Liikennevakuutukset	1,8	0,893	1,61
Kasko ym "	22,7	0,107	2,43
			4,04 %
Nousu 4,0 %.			

2.8. Muut kustannukset

Muiden kustannusten on oletettu seuraavan tukkuhintaindeksiä, joka on noussut aikavälillä syyskuu 1979—syyskuu 1980 813 pisteestä 947 pisteeseen eli 16,5 %.

3. Kustannusnousu

	paino	nousu %	kokon.vaik.
Palkat + sos.kustann.	0,575	13,6	7,82
Kalustokulut	0,129	9,0	1,16
Korot	0,050	18,1	0,91
Polttoaineet	0,096	41,2	3,96
Renkaat	0,009	24,3	0,22
Varaosat	0,064	10,1	0,65
Vakuutukset	0,034	4,0	0,14
Muut kustannukset	0,043	16,5	0,71
	1,000		15,57

Kokonaiskustannusten nousu ajalla syyskuu 1979—syyskuu 1980 on 15,6 %.

LIKENNELAITOKSEN LAUTAKUNTA

18.8.1981

N:o 365/81, 399/81, 619/81

Kaupunginhallitukselle

Asia: Lausunto Oy Liikenne Ab:n, Metsälän Linja Oy:n, Saaren Auto Oy:n ja Sirolan Liikenne Oy:n anomuksesta, Tammelundin Liikenne Oy:n anomuksesta sekä Helsinki-Maaseutu-Liikenne Oy:n ja Suomen Turistiauto Oy:n anomuksesta Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien yhteistoimintasopimuksen 4 §:n 1 momentin tarkistamiseksi.

Liikennelaitoksen lautakunta lausuntonaan esittää seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto on päättänyt 10.6.1981 oikeuttaa liikennelaitoksen sopimaan kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien kanssa irtisanotun, 31.12.1980 päättyväksi tarkoitetun yhteistoimintasopimuksen soveltamisesta siihen saakka, kunnes kaupunginvaltuuston päätös uuden sopimuksen soveltamisesta saa lainvoiman, kuitenkin kauintaan 31.12.1982 saakka.

Koska kaupunginvaltuuston tekemästä uutta sopimusta koskevasta päätöksestä on valitettu, päätös ei saa lainvoimaa eikä uutta sopimusta voida soveltaa ennen valitusten lopullista käsittelyä, tulee yksityisille liikenteenharjoittajille maksettavaa korvausta tarkistaa muuttamalla vanhan sopimuksen 4 §:n 1 momenttia.

Tämä kohta on viimeksi muutettu 11.6.1980 kuulumaan seuraavasti:

Mikäli toiminimet eivät tämän sopimuksen piiriin kuuluvista linjoista saa kutakin ajettua linjakilometriä kohti sovittua tuloa, jonka suuruus on laskettu kutakin toiminimeä varten rajoissa 5,19—6,65 mk, maksaa liikennelaitos kaupungin puolesta mainitun sovitun tulon ja todellisuudessa saadun tulon erotuksen kullekin toiminimelle kuukausittain seuraavaan kuukauden 15. päivään mennessä. Mainituksi sovituksi tuloksi on vahvistettu:

Suomen Turistiauto Oy:lle	6,65 mk
Helsinki-Maaseutu-Liikenne Oy:lle	5,96 mk
Oy Liikenne Ab:lle	5,55 mk
Saaren Auto Oy:lle	5,19 mk
Sirolan Liikenne Oy:lle	5,50 mk
Metsälän Linja Oy:lle	6,08 mk
Tammelundin Liikenne Oy:lle	5,34 mk

Samalla kaupunginvaltuusto päätti, että sopimus näin muutettuna tulee voimaan 1.3.1980 lukien.

Korotusanomukset vaihtelevat 15,6—16,7 %:n välillä. Helsinki-Maaseutu-Liikenne Oy:n ja Suomen Turistiauto Oy:n (15,6 %) osalta perusteena on yritysten omien kustannusten nousu ja muiden yhtiöiden korotusanomus perustuu KOP:n yritystutkimusosaston lausuntoon. Tarkastelutapa, millä yksityisten kustannusnousut on todettu, perustuu eri kustannustekijöiden yksikköhintojen muutoksiin ja näin ollen tuottavuuden nousu tulee kokonaisuudessaan yksityisten liikenteenharjoittajien hyväksi. Vertailtaessa näitä kustannusnousuja esimerkiksi todellisiin menojen kasvuihin, voidaan

todeta, että useissa tapauksissa todellisten menojen nousu on ollut huomattavastikin vähäisempää kuin anotut kustannusnousut. Liikennelaitoksen oman autoliikenteen menot ovat kasvaneet noin 11 %. Kun yksityisten liikenteenharjoittajien osalta ei ole tapahtunut mitään merkittävää erillistä kustannusnousua ja kun yleisesti voidaan odottaa vuosittain noin 1—2 %:n tuottavuuden nousua, katsoo liikennelaitos, että kilometrikorvauksia tulisi korottaa 1.1.1981 lukien ns. YLH-indeksin eli voimassa olevan sopimuksen mukaisen laskutavan mukaisesti, mikä on 14 %.

Vuosittain tarkistetaan liikenteenharjoittajien rasittavuuskertoimet. Koska Helsinki-Maaseutu-Liikenne Oy on kesäkuussa 1981 sulautettu Suomen Turistiauto Oy:hyn ja sillä ei enää ole toimintaa, on yhtiölle laskettu uusi punnittu rasittavuuskerroin. Rasittavuuskertoimet vuodelle 1981 ovat seuraavat (suluissa v. 1980 rasittavuuskertoimet):

Suomen Turistiauto Oy	1,06873 (STA 1,1334, HML 1,01605)
Oy Liikenne Ab	0,94399 (0,94598)
Metsälän Linja Oy	1,08343 (1,09165)
Saaren Auto Oy	0,93147 (0,92579)
Sirolan Liikenne Oy	0,99804 (0,98837)
Tammelundin Liikenne Oy	0,95697 (0,95956)

Uusia rasittavuuskertoimia käyttäen ja lisäämällä 14 %:n suuruinen korotus nykyiseen kilometrikorvaukseen, ovat kilometrikorvaukset vuodelle 1981 seuraavat:

Suomen Turistiauto Oy	7,15 mk
Oy Liikenne Ab	6,31 "
Metsälän Linja Oy	6,87 "
Saaren Auto Oy	5,87 "
Sirolan Liikenne Oy	6,33 "
Tammelundin Liikenne Oy	6,07 "

Liikennelaitoksen lautakunta lausuntonaan esittää kaupunginhallitukselle, että yksityisille linja-autoliikenteenharjoittajille maksettavaa korvausta tarkistetaan 1.1.1981 lukien muuttamalla Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella toimivien linja-autoliikenteenharjoittajien välisen yhteistoimintasopimuksen 4 §:n 1 momentti kuulumaan seuraavasti:

Mikäli toiminimet eivät tämän sopimuksen piiriin kuuluvista linjoista saa kutakin ajettua linjakilometriä kohti sovittua tuloa, jonka suuruus on laskettu kutakin toiminimeä varten rajoissa 5,87—7,15 mk, maksaa liikennelaitos kaupungin puolesta mainitun sovitus tulon ja todellisuudessa saadun tulon erotuksen kullekin toiminimelle kuukausittain seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä. Mainituksi sovituksi tuloksi on vahvistettu:

Suomen Turistiauto Oy:lle	7,15 mk
Oy Liikenne Ab:lle	6,31 mk
Metsälän Linja Oy:lle	6,87 mk
Saaren Auto Oy:lle	5,87 mk
Sirolan Liikenne Oy:lle	6,33 mk
Tammelundin Liikenne Oy:lle	6,07 mk

Päätös tehtiin äänestettyä 5 äänellä 4 ääntä vastaan jäsen Kantosen ehdottaessa jäsen Liljan kannattamana, että lautakunnan olisi ollut lausuntonaan kaupunginhallitukselle esittää, että yksityisille linja-autoliikenteenharjoittajille maksettavaa korvausta tulisi korottaa 1.1.1981 alkaen 8 %:lla. Vähemmistöön kuuluivat jäsenet Kantonen, Koskinen, Lilja ja Sovala.

Varapuheenjohtaja Moring teki toimitusjohtajan ehdotuksesta vain siten poikkeavan ehdotuksen, että korotus tulisi voimaan 1.3.1981. Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Liikennelaitoksen lautakunnan puolesta:

Pentti Hirvikangas
puheenjohtaja

Reijo Isotalo
sihteeri

ISSN 0357-086X

Frénckellin Kirjapaino Oy, Helsinki 1981